

JAARVERSLAG

2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Het Algemeen Beheerscomité	5
1.1 Opdracht en bevoegdheden	5
1.2 Werking.....	7
1.3 Samenstelling.....	8
2 Werkzaamheden van het ABC in 2021.....	10
2.1 Coronacrisis.....	10
2.2 Verzekeringsplicht.....	14
2.3 Overbruggingsrecht	15
2.4 Welvaart.....	15
2.5 Globaal Financieel Beheer van de zelfstandigen	16
2.6 Sociale bijdragen	19
2.7 Sociale fraude.....	20
2.8 Arbeidsongeschiktheid, Invaliditeit en Geneeskundige verzorging.....	21
2.9 Pensioenen.....	22
2.10 Allerlei	23

Voorwoord

De jaarverslagen van het Algemeen Beheerscomité (ABC) verschaffen inzicht in de structuur, de werking en de opdrachten van het Comité. Daarnaast geven ze een overzicht van de werkzaamheden die door het Comité en zijn secretariaat worden uitgevoerd.

Net als in 2020 waren de werkzaamheden van het ABC in 2021 in grote mate toegespitst op crisis-gerelateerde dossiers.

In de eerste plaats heeft het Comité zich als formeel advies- en overlegorgaan gebogen over de opeenvolgende initiatieven om de bestaande crisismaatregelen te verlengen, uit te breiden of aan te passen. In de adviezen die het hierover uitbracht benadrukte het ABC telkens het belang van de genomen maatregelen. In het vorige jaarverslag wezen we er immers al op dat de coronacrisis een aanzienlijk deel van de zelfstandigen bijzonder hard getroffen heeft. Voor velen hebben de maatregelen om de verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan immers verregaande gevolgen (gehad) voor de uitoefening en/of de economische leefbaarheid van hun professionele activiteit en dus ook voor hun persoonlijke inkomenspositie. De steunmechanismes die op initiatief van de minister van Zelfstandigen werden uitgewerkt, zijn voor deze zelfstandigen essentieel (geweest) om deze uitzonderlijke periode van crisis te overbruggen.

In de tweede plaats heeft het ABC sinds het begin van de crisis ook nauwlettend de financiële situatie van het sociaal statuut opgevolgd. De budgettaire impact van de crisis op het stelsel is immers ongezien. Als verantwoordelijke voor het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen zag het ABC het dan ook als zijn taak om de financiële gevolgen van de crisis op de inkomsten en uitgaven van het stelsel van nabij op te volgen en hierover te rapporteren. De bijkomende periodieke opvolging van het Globaal Beheer waarmee het ABC in 2020 was gestart, werd voorbijge jaar door het Comité dan ook nauwgezet verdergezet.

Naast de crisis-gerelateerde dossiers boog het ABC zich in 2021 ook over enkele dossiers met terugkerend karakter. Zo werkte het een voorstel uit voor de verdeling van de welvaartsenveloppe 2021 - 2022, bracht het advies uit over het Strategisch plan Sociale Fraudebestrijding van de SIOD en maakte het diverse begrotingsverslagen op. Het ABC werd bovendien gevraagd om advies uit te brengen over een aantal nieuwe maatregelen die een verbetering of uitbreiding van de sociale bescherming van (bepaalde) zelfstandigen zouden betekenen zoals de invoering van een rouwverlof, de uitbreiding van de toekenningsduur van de overgangsuitkering of de oplossing die werd uitgewerkt voor bepaalde meewerkende echtgenoten die vandaag onmogelijk in eigen naam een recht op een minimumpensioen kunnen openen.

Tot slot is het ABC in 2021 ook gestart met enkele, grotere evaluatiewerkzaamheden. In de eerste plaats werd begonnen met een evaluatie van het klassieke overbruggingsrecht. Het Comité had hiertoe reeds de intentie voor het uitbreken van pandemie maar door de crisis moest het dit plan noodgedwongen opschorten. Daarnaast werd op vraag van minister Clarinval ook gestart met een evaluatie van de Arbeidsrelatiewet. Een deel van de opdracht bestaat erin om na te gaan in welke mate deze wet ook geschikt is om te fungeren als kwalificatie-instrument bij de beoordeling van arbeidsrelaties die tot stand komen met tussenkomst van een digitaal platform. De resultaten van deze evaluatiestudies zijn gepland voor de eerste helft van 2022.

Ondanks de specifieke context van de crisis en de noodgedwongen aanpassing van de vertrouwde manier van werken als gevolg hiervan en ondanks de strikte timing waarbinnen het Comité vaak gevraagd werd om zijn adviesopdracht te vervullen, is het Comité er het voorbije jaar in geslaagd om hogergenoemde werkzaamheden op een kwaliteitsvolle en resultaatgerichte manier te vervullen. Het moet benadrukt dat dit enkel mogelijk is geweest dankzij het grote engagement, de flexibele ingesteldheid en de inzet van iedereen, en het secretariaat in het bijzonder, die betrokken was bij de werkzaamheden van het ABC.

Jan Steverlynck,

Voorzitter

1 Het Algemeen Beheerscomité

1.1 Opdracht en bevoegdheden

Het Algemeen Beheerscomité (ABC) werd in 1992 opgericht om

- de eigenheid van het statuut van de zelfstandigen te herbevestigen en te vrijwaren, onder andere door de vertegenwoordigers van de zelfstandigen te responsabiliseren en te betrekken bij de verdere uitbouw van het sociaal statuut, en
- de versnippering van het sociaal statuut over de diverse beleidsverantwoordelijken, administraties, parastatalen en privé-instellingen tegen te gaan.

De oorspronkelijke bevoegdheden van het Comité, die daarna werden uitgebreid, kunnen in vier grote categorieën worden ondergebracht, nl. algemene bevoegdheden, adviesbevoegdheden, specifieke bevoegdheden en bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen.

De adviezen en de verslagen zijn openbaar en [elektronisch beschikbaar](#) op de website van het RSVZ¹.

1.1.1 Algemene bevoegdheden²

Het Algemeen Beheerscomité is bevoegd voor alle aangelegenheden die betrekking hebben op het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit kader kan het op eigen initiatief, of op verzoek van één van de bevoegde ministers³:

- voorstellen formuleren;
- aanbevelingen doen en advies geven;
- studies uitvoeren of laten uitvoeren.

1.1.2 Adviesbevoegdheid⁴

Het Algemeen Beheerscomité heeft tevens een adviserende functie. Iedere bevoegde minister kan vrij het advies van het Comité inwinnen over elke aangelegenheid die tot het sociaal statuut der zelfstandigen behoort. In bepaalde gevallen is het advies van het Comité verplicht. Zo moet iedere bevoegde minister, behalve in spoedgevallen, het advies van het Comité inwinnen over alle voorontwerpen van wet met betrekking tot het sociaal statuut der zelfstandigen en over de krachtlijnen van het te voeren beleid.

¹ http://www.rsvz.be/nl/algemeen-beheerscomite-abc?_ga=1.161427005.1688029756.1460618054

² Artikel 109, §1 en §2 van de wet van 30 december 1992.

³ Het betreft ministers die direct of « indirect » bevoegd zijn inzake sociale zekerheid der zelfstandigen, met name de minister van Zelfstandigen, de minister van Sociale Zaken en de minister van Pensioenen.

⁴ Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992.

1.1.3 Specifieke bevoegdheden⁵

Het Comité is verder ook bevoegd

- om samen met de minister van Zelfstandigen het gezag uit te oefenen over het globaal financieel beheer van het statuut der zelfstandigen;
- voor het opstellen, in meerjarenperspectief, van de globale begrotingsvooruitzichten en het voorleggen aan de Regering van een rapport dat betrekking heeft op de ontwikkeling van de ontvangsten en uitgaven, de prioritaire beleidslijnen en de wijze waarop het evenwicht van het stelsel verzekerd kan worden;
- voor het vaststellen van de verdeling van de globale inkomsten over de verschillende stelsels en sectoren en de kennisgeving ervan aan de bevoegde minister;
- voor het voorbereiden en opstellen van richtlijnen met betrekking tot de organisatie en de uitvoering van het vrij aanvullend pensioen;
- voor het formuleren van aanbevelingen met betrekking tot het beheer van de stelsels van aanvullende verzekering;
- om kennis te nemen van klachten van algemene aard in verband met de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen, ze over te maken aan de bevoegde instellingen en aanbevelingen te formuleren om de dienstverlening te verbeteren;
- voor het goedkeuren van de richtlijnen opgelegd aan de sociale verzekeringsfondsen.

1.1.4 Bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen

Andere wettelijke bepalingen hebben de bevoegdheden van het Comité uitgebreid. Zo

- moeten het Comité en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven elke twee jaar een advies uitbrengen over de hoegrootheid en de verdeling van de financiële middelen die de Regering toekent om de sociale uitkeringen aan te passen aan de evolutie van de welvaart ;
- is het advies van het Comité noodzakelijk om de percentages van de bijdragen en het bedrag van de beroepsinkomsten opgenomen in artikel 12, § 1, 2e lid van het koninklijk besluit nr. 38 aan te passen ;
- moet de eerste voorzitter van de Commissie voor vrijstelling van bijdragen op regelmatige tijdstippen en in elk geval bij het einde van zijn mandaat een evaluatieverslag van de activiteiten van de Commissie voorleggen aan de minister van Middenstand en aan het Comité en ;
- is het Comité belast met het voorleggen van een dubbele lijst zodat 6 leden (op 15) van de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen kunnen worden gekozen om de belangen van de zelfstandigen, de meewerkende echtgenoten en de helpende zelfstandigen te vertegenwoordigen.

⁵ Artikel 111 van de wet van 30 december 1992.

1.2 Werking

Het ABC is administratief ondergebracht bij het RSVZ en beschikt niet over een eigen rechtspersoonlijkheid. Het wordt bij het vervullen van zijn opdrachten bijgestaan door een secretariaat dat o.m. met de administratieve taken van het Comité is belast.

1.2.1 Secretariaat

Het Secretariaat bevindt zich op het RSVZ. In 2021 werd de werking ervan waargenomen door de secretaris, die verantwoordelijk is voor de leiding van het Secretariaat en een universitaire medewerker.

Het Secretariaat:

- organiseert de vergaderingen van het Comité;
- zorgt voor de voorbereiding en verspreiding van de werkdocumenten die het ABC toelaten om zijn raadgevende opdracht zo goed mogelijk uit te voeren;
- stelt de ontwerpen van notulen, de ontwerpen van advies en van verslagen op, alsook het ontwerp van jaarverslag van het ABC en
- voert de door het Comité genomen beslissingen uit.

In het kader van deze opdrachten onderhoudt het Secretariaat regelmatige contacten met diverse actoren van het sociaal statuut der zelfstandigen (ambtenaren, kabinetten van de bevoegde ministers, leden van de organisaties van zelfstandigen, enz.).

1.2.2 Budget

De budgettaire beheerskosten van het Comité (logistieke werking en de personeels- en andere kosten) worden gedragen door het RSVZ. In 2021 bedroegen deze ca. 218.580 EUR (personeelskosten, presentiegeld, meubilair).

1.2.3 Ondersteuning door het RSVZ en door andere diensten

In het kader van zijn opdracht ontvangt het Secretariaat ondersteuning van verschillende diensten van het RSVZ (Financiën & Begroting, Algemene en Juridische Studiën, Statistieken, Verplichtingen en Pensioenen). Het Comité wenst deze diensten uitdrukkelijk te bedanken, inz. de dienst Vertaling van het RSVZ waarop het ABC frequent beroep doet.

Het Comité wenst eveneens instellingen buiten het RSVZ te bedanken die ondersteunend werk hebben geleverd. Dit zijn hoofdzakelijk de cel Actuarie van de cel Expert IZ van de DG BeSoc van de FOD Sociale Zekerheid, het Federaal Planbureau, het RIZIV, en de FPD. Tot slot bedankt het ABC alle personen die voor de werkzaamheden werden uitgenodigd en eraan deelnamen.

1.3 Samenstelling

1.3.1 Wettelijke bepalingen⁶

Het Comité is samengesteld uit:

- 12 stemgerechtigde leden, waaronder de voorzitter;
- 2 leden met raadgevende stem: de vertegenwoordigers van de sociale verzekeringsfondsen en van de ziekenfondsen;
- 1 secretaris, alsook
- de afgevaardigde van de minister van Financiën bij het RSVZ.

Het aantal stemgerechtigde leden van het Comité is paritair samengesteld. Het bestaat enerzijds uit:

- 5 vertegenwoordigers van de interprofessionele organisaties voor zelfstandigen, op voordracht van de interprofessionele afdeling van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en KMO's, en
- 1 vertegenwoordiger van de landbouworganisaties, op voordracht van de Nationale Landbouwwaad;

en anderzijds uit:

- 2 vertegenwoordigers van de minister van Zelfstandigen,
- 1 leidend ambtenaar van de Cel Expert IZ van de DG Beleidsondersteuning- en coördinatie van de FOD Sociale Zekerheid,
- de administrateur-generaal van het RSVZ,
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Pensioenen, op diens voordracht, en
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Sociale Zaken, op diens voordracht.

Ze worden allen benoemd voor een periode van 6 jaar door de minister van Zelfstandigen. Het mandaat is hernieuwbaar. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd.

⁶ Artikel 108 van de wet van 30 december 1992.

1.3.2 Samenstelling van het ABC op 31 december 2021

VOORZITTER	
Jan STEVERLYNCK	
STEMGERECHTIGDE LEDEN	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE INTERPROFESSIELE ORGANISATIES VOOR ZELFSTANDIGEN	
Bertel COUSAERT	Philippe VAN WALLEGHEM
Jan STEVERLYNCK	Karel VAN DEN EYNDE
Erik DE BOM	Philippe RUELENS
Christine MATTHEUWS	Leen SMEETS
Renaud FRANCAERT	Gabrielle EYMAEL
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE LANDBOUWORGANISATIES	
Chris BOTTERMAN	Anne-Sophie JANSSENS
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTER VAN ZELFSTANDIGEN	
Géraldine DEMARET	Sven VANHUYSE
Wim DE BOOSER ⁷	Julie VANOOTEGHEM
LEIDENDE AMBTERNAREN VAN DE CEL EXPERTIZ (DG BELEIDSONDERSTEUNING- EN COÖRDINATIE - FOD SZ)	
Bernard VANDECAVEY	Christian DEKEYSER
ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAN HET RSVZ EN ZIJN VERTEGENWOORDIGER	
Anne VANDERSTAPPEN	Laurent TENTENIEZ ⁷
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTER VAN PENSIOENEN	
Celien VANMOERKERKE	Aubery MERENS ⁷
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN	
Cis CAES	Bart KETELS
LEDEN MET RAADGEVENDE STEM	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE VERENIGING VAN DE SOCIALE VERZEKERINGSFONDSEN	
Peter JACOBS	Nancy REMANS
VERTEGENWOORDIGERS VAN HET INTERMUTUALISTISCH COLLEGE	
Pieter MICHIELS	Xavier BRENEZ
AFGEVAARDIGDE VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN	
Karel HAUMAN	
SECRETARIS	
Veerle DE MAESSCHALCK	

⁷ Benoemd bij ministerieel besluit op 17 februari 2021

2 Werkzaamheden van het ABC in 2021

In 2021 vonden er 5 plenaire vergaderingen plaats van het ABC en kwamen de leden 49 keer samen voor een bijeenkomst van een van de werkgroepen. Er werden 27 adviezen en 4 verslagen geformuleerd.

Tabel 1. Overzicht van de bijeenkomsten van het ABC in 2021

Bijeenkomsten	Aantal vergaderingen
Wergroep 'Onderwerping'	9
Wergroep 'Overbruggingsrecht'	11
Wergroep 'Welvaart'	2
Wergroep 'Begroting'	7
Wergroep 'Sociale fraude'	1
Wergroep 'Sociale fraude-Pensioenen'	1
Wergroep 'Arbeidsongeschiktheid – Invaliditeit – Gezondheidszorgen'	1
Wergroep 'Pensioenen'	4
Wergroep 'Allerlei'	13
Plenaire vergadering	5

2.1 Coronacrisis

Net als in 2020 werden de werkzaamheden van het Comité in 2021 in grote mate beïnvloed door de maatregelen die werden genomen om de gevolgen van de coronacrisis voor de zelfstandigen op te vangen. In de eerste plaats heeft het Comité zich meermaals moeten uitspreken over verlengingen en wijzigingen van het crisioverbruggingsrecht (zie 2.1.1). Daarnaast heeft het adviezen uitgebracht over de wenselijkheid van een vaccinatievergoeding (zie 2.1.2), de invoering van een eenmalige premie voor sommige begunstigen van het crisioverbruggingsrecht (zie 2.1.3), het uitstel van betaling van de vennootschapsbijdrage (zie 2.1.4) en de toegang tot het overbruggingsrecht voor niet-gevaccineerd zorgpersoneel (zie 2.1.5). Tot slot heeft het Comité zich gebogen over de financiële impact van de coronacrisis (zie 2.1.6).

2.1.1 Maatregelen genomen in het kader van het overbruggingsrecht

In het kader van de coronacrisis werd het toepassingsgebied van de derde pijler van het 'klassieke' overbruggingsrecht, bedoeld voor gevallen van overmacht, in 2020 tijdelijk uitgebreid ter ondersteuning van de zelfstandigen die als gevolg van de beperkende maatregelen hun activiteit (tijdelijk) moesten onderbreken of die inkomensverlies leden.

Eind december 2020 werden naar aanleiding van de coronacrisis bovendien een aantal tijdelijke versoepelingen aan het 'klassieke' overbruggingsrecht aangebracht: een uitbreiding van het toepassingsgebied tot de starters, een (weliswaar beperkte) mogelijk tot cumulatie van het overbruggingsrecht met een ander vervangingsinkomen en de opbouw van pensioenrechten.

In de loop van 2021 werden voorstellen om het geheel van deze crisismaatregelen te verlengen voor advies aan het Comité voorgelegd. In zijn verschillende adviezen heeft het Comité zich telkens positief uitgesproken over de verlengingen en aanpassingen van de crisismaatregelen, omdat daarmee noodzakelijke financiële steun werd verleend aan de zelfstandigen die economisch door de coronacrisis werden getroffen.

In zijn adviezen uitte het Comité echter ook zijn bezorgdheid over bepaalde modaliteiten van het crisisoeverbruggingsrecht, onder meer wat betreft de gelijke behandeling van zelfstandigen over de verschillende sectoren heen, het belang van het aanmoedigen en ondersteunen van de getroffen zelfstandigen bij de hervatting van hun activiteit en de beschikbaarheid van middelen om te controleren op eventueel misbruik.

Eind 2021 nam de federale regering naar aanleiding van een nieuwe besmettingsgolf, opnieuw de beslissing om bepaalde activiteitensectoren te sluiten. Het Comité werd in kennis gesteld van een verdere verlenging van het crisisoeverbruggingsrecht tot maart 2022.

Advies 2021/01: Tijdelijke crisismaatregelen overbruggingsrecht: enkele wijzigingen

Advies 2021/05: Tijdelijke crisismaatregelen in het kader van het overbruggingsrecht: verlenging tot juni

Advies 2021/11: Verlenging van de tijdelijke crisismaatregelen in het kader van het overbruggingsrecht

Advies 2021/16: Verlenging van het crisisoeverbruggingsrecht 'corona' en invoering van een crisisoeverbruggingsrecht voor de zelfstandigen die het slachtoffer zijn geworden van de overstromingen van juli 2021

2.1.2 Onderbrekingsvergoeding in geval van vaccinatie

Begin 2021 stelde de minister van Werk, Pierre-Yves Dermagne voor om voor werknemers een halve dag omstandigheidsverlof te voorzien in het kader van de vaccinatie tegen COVID-19. Naar aanleiding van dit voorstel vroeg de minister van Zelfstandigen, David Clarinval, het ABC om zich te buigen over de wenselijkheid van een onderbrekingsuitkering voor zelfstandigen die hun beroepsactiviteit zouden onderbreken om zich te laten vaccineren.

Hoewel het Comité het initiatief van de minister van Zelfstandigen waardeerde om het ABC voorafgaandelijk over de eventuele uitwerking van een dergelijke maatregel te consulteren, bracht het een negatief advies uit over de invoering van een dergelijke vergoeding. De maatregel zou immers:

- niet beantwoorden aan de specifieke noden en wensen van zelfstandigen, noch aan de realiteit van de zelfstandige activiteit,
- een budgettaire kost en investering vergen op het vlak van implementatie die niet in verhouding zou staan tot het éénmalige karakter van de maatregel,
- aanleiding geven tot ernstige vragen en bedenkingen inzake de bescherming van de privacy van de zelfstandige.

Advies 2021/02: Onderbrekingsvergoeding in geval van vaccinatie tegen COVID-19

2.1.3 Eenmalige premie voor bepaalde begunstigen van het crisioverbruggingsrecht

In juni werd aan het Comité voor advies een voorontwerp van wet voorgelegd dat voorzag in de toekenning van een eenmalige premie voor de zelfstandigen⁸ die in de periode van 1 oktober 2020 tot 30 april 2021 gedurende ten minste 6 maanden het crisioverbruggingsrecht hadden genoten. Deze premie zou de tegenhanger vormen van een eenmalige premie voor tijdelijke werklozen met een laag loon.

Het Comité bracht een positief advies uit over de invoering van deze premie, omdat dit een zeer welgekomen extra ondersteuning zou vormen voor deze specifieke groep van zelfstandigen die economisch zwaar getroffen werd door de gezondheidscrisis. Het onderstreepte echter het belang van administratieve eenvoud en van transparantie bij de uitwerking van de maatregel. Het stelde daarom voor om:

- te voorzien in een automatische procedure. Dit zou het werk van de uitvoeringsinstellingen vergemakkelijken, de non-take-up zou beperken en in overeenstemming zou zijn met de only-oncewetgeving.
- een netto-uitkering toe te kennen, eerder dan een bruto-uitkering. Dit zou het systeem voor de zelfstandigen begrijpelijker maken en de werklast voor de sociaalverzekeringsfondsen zou beperken.

Advies 2021/13: Eenmalige premie voor bepaalde begunstigen van het crisioverbruggingsrecht

2.1.4 Uitstel van betaling van de vennootschapsbijdrage

Vennootschappen zijn jaarlijks een forfaitaire bijdrage verschuldigd ten voordele van het sociaal statuut van de zelfstandigen. Gelet op de impact van de COVID-19-pandemie voor de activiteit en de inkomsten van de ondernemingen stelde minister Clarinval in februari 2021 voor om de uiterste datum voor ontvangst van deze jaarlijkse vennootschapsbijdrage te verschuiven van 30 juni naar 31 december 2021. Het Comité bracht een positief advies uit over dat voorstel.

Advies 2021/04: De vennootschapsbijdrage: uitstel van betaling

2.1.5 Verplichte vaccinatie voor zelfstandige gezondheidszorgbeoefenaars

In december nam het Comité kennis van een voorontwerp van wet dat voorzag in i) een verplichting voor gezondheidszorgbeoefenaars om zich te laten vaccineren tegen COVID-19 en ii) de tijdelijke toekenning van het klassieke overbruggingsrecht aan zelfstandige gezondheidszorgbeoefenaars die hun functie (tijdelijk) niet zouden kunnen uitoefenen als gevolg van een niet vaccinatie.

In zijn advies onderstreepte het ABC het maatschappelijk belang van een volledige vaccinatiegraad, in het bijzonder voor de gezondheidszorgbeoefenaars. Het begreep echter de wil om te voorzien in een

⁸ Die sociale bijdragen verschuldigd waren die minstens gelijk zijn aan de minimumbijdrage voor een zelfstandige in hoofdberoep.

tijdelijk financieel vangnet voor degenen die hun activiteiten niet meer zouden kunnen uitoefenen omwille van niet-vaccinatie. Vanuit een meer technisch oogpunt wees het Comité erop dat de uitvoeringsinstellingen de beslissingen tot toekenning van het overbruggingsrecht zouden moeten kunnen nemen en controleren met de nodige operationele en rechtszekerheid (onder meer inzake gegevensuitwisseling en bescherming van de persoonlijke levenssfeer).

Advies 2021/27: Verplichte vaccinatie tegen COVID-19: zelfstandige gezondheidszorgbeoefenaars

2.1.6 Financiële impact

Bijkomende financiering voor de sector geneeskundige verzorging

In de algemene begrotingstoelichting voor het jaar 2021 had de regering de intentie opgenomen om een jaarlijkse belasting in te voeren op effectenrekeningen, waarvan de inkomsten zouden worden gebruikt om de impact van de gezondheidscrisis op de financiering van de sociale zekerheid te milderen. Omdat de Raad van State negatief adviseerde over de toewijzing van de inkomsten aan de sociale zekerheid, zocht de regering een alternatieve manier om de sociale zekerheid van bijkomende financiering te voorzien.

In april 2021 werd aan het Comité voor advies een voorontwerp van wet voorgelegd dat erin voorzorg om vanaf 2021 extra middelen toe te kennen aan de sector geneeskundige verzorging, in de vorm van een "Rijkstoelage". Het bedrag van deze nieuwe toelage zou in mindering worden gebracht van de middelen die via het mechanisme van de beperkte tussenkomst vanuit de Globale Financiële Beheren naar de sector geneeskundige verzorging vloeien.

Het ABC nam kennis van dit voorontwerp van wet en verwelkomde het voornemen van de regering om de impact van de gezondheidscrisis op de sociale zekerheid te verzachten en haar initiatief om een alternatief te ontwikkelen voor het oorspronkelijk vooropgestelde financieringsmechanisme. Het Comité betreurde evenwel dat de impact van de bijkomende financiering voor het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen de helft minder zou bedragen dan het aanvankelijk vooropgestelde bedrag.

Advies 2021/09: Bijkomende financieringsbron voor de sector geneeskundige verzorging van het RIZIV

Inwerkingtreding van de nieuwe overheidsfinanciering voor de sociale zekerheid

In 2017 werd de overheidsfinanciering in de sociale zekerheid hervormd. Het nieuwe systeem trad bij aanvang echter nog niet volledig in zijn definitieve vorm in werking. De wetgever had immers voorzien dat sommige aspecten van de nieuwe financieringswijze op een later tijdstip nog zouden (kunnen) worden aangepast. Als gevolg hiervan zou er na 2021 nog een definitieve regeling van kracht moeten worden voor zowel i) de alternatieve financiering als ii) de beperkte financiële tussenkomst geneeskundige verzorging.

In een op eigen initiatief in juli uitgebracht advies, vestigde het ABC de aandacht erop dat het niet wenselijk was om in 2021 de definitieve regelingen in werking te laten treden, gegeven de negatieve

impact van de coronacrisis op de overheidsontvangsten uit BTW en roerende voorheffing⁹ en op de inkomsten van de zelfstandigen¹⁰. Het Comité vroeg in zijn advies dan ook om de inwerkingtreding van de definitieve regelingen nog uit te stellen.

Advies 2021/15: Alternatieve financiering 2022 en financiering geneeskundige verzorging 2022 - 2023

Financiële ondersteuning voor de socialeverzekeringsfondsen

Net als in 2020 heeft de coronacrisis in 2021 de financiële positie van de sociaalverzekeringsfondsen beïnvloed. Aan de uitgavenzijde stegen hun werkingskosten aanzienlijk door de aanwerving van bijkomend personeel en door de extra middelen die nodig zijn om hun wettelijke verplichtingen te volbrengen. Aan de ontvangstenzijde heeft de inkomensdaling die de zelfstandigen als gevolg van de crisis ondervinden zich vertaald in een daling van de ontvangsten van het fonds waarbij ze zijn aangesloten.

Voor 2020 werd een regeling uitgewerkt die elk sociaalverzekeringsfonds de mogelijkheid gaf om gebruik te maken van een voorschot op de beheerskosten om de impact van de crisis te ondervangen. In oktober boog het ABC zich over een analoog voorstel voor 2021. De fondsen zouden in 2021 opnieuw beroep kunnen doen op een financiële tussenkomst die de vorm zou aannemen van een subsidie, die integraal ten laste zou komen van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen, zou worden toegekend op uitdrukkelijke vraag van een sociaalverzekeringsfonds én op voorwaarde dat het betrokken fonds in 2021 geen verhoging doorvoert van zijn beheerskosten, ter compensatie van de impact van de coronacrisis.

Het ABC bracht in juli een positief advies uit over de voorgestelde maatregel, gegeven het uitzonderlijke karakter van de coronacrisis, gegeven de speciale crisismaatregelen waaraan de fondsen sinds maart 2020 uitwerking hadden moeten geven en gegeven de gevolgen die deze ook in 2021 nog hadden voor de kosten en de inkomsten van de socialeverzekeringsfondsen.

Advies 2021/19: Voorschot op de beheerskosten van de sociaalverzekeringsfondsen

2.2 Verzekeringsplicht

2.2.1 Evaluatie van de wet op de aard van de arbeidsrelaties

In haar regeerakkoord heeft de federale regering een evaluatie van de wet over de aard van de arbeidsrelaties vooropgesteld, waarbij bijzondere aandacht zou worden besteed aan de platformwerkers. In 2021 is het ABC op vraag van minister Clarinval met deze evaluatie gestart. Het zal deze werkzaamheden in 2022 voortzetten.

⁹ Parameters die het bedrag van de alternatieve financiering bepalen.

¹⁰ Parameter die de evolutie van de beperkte financiële tussenkomst geneeskundige verzorging.

2.3 Overbruggingsrecht

2.3.1 Evaluatie van het klassieke overbruggingsrecht

En 2021 startte het Comité op eigen initiatief een evaluatie van het klassieke overbruggingsrecht. Deze werkzaamheden zijn onder meer gericht op de performantie van het systeem en op de adequaatheid van de geboden bescherming. Een evaluatieverslag wordt verwacht in de loop van het jaar 2022.

2.3.2 Overstromingen van juli 2021

Begin september bracht het Comité een positief advies uit over een nieuwe tijdelijke crisismaatregel overbruggingsrecht ter ondersteuning van de zelfstandigen die het slachtoffer werden van de overstromingen van midden juli 2021.

Het Comité onderstreepte in zijn advies dat de omvang en ernst van deze natuurramp het maatschappelijk leven in de getroffen regio's in al haar facetten had geraakt, waardoor het voor veel zelfstandigen (tijdelijk) niet enkel onmogelijk was geworden om hun professionele activiteit uit te oefenen, maar ook een heropstart van hun professionele activiteit sterk werd bemoeilijkt. Het Comité formuleerde echter enkele opmerkingen met betrekking tot:

- de noodzaak om bepaalde elementen te verduidelijken met het oog op een correcte toepassing van de maatregel door de sociaalverzekeringsfondsen;
- de eventuele noodzaak van een steunmaatregel na september 2021;
- het gebruik van tijdelijke uitbreidingen van het klassieke overbruggingsrecht in antwoord op crisissituaties. Het ABC kondigde zijn wil aan om aan dit punt aandacht te besteden bij de evaluatie van het klassieke overbruggingsrecht waarmee het was gestart (zie 2.3.1).

Advies 2021/16: Verlenging van het crisisoverbruggingsrecht 'corona' en invoering van een crisisoverbruggingsrecht voor de zelfstandigen die het slachtoffer zijn geworden van de overstromingen van juli 2021

2.4 Welvaart

Met de wet op het Generatiepact (2005) werd een structureel mechanisme van welvaartsaanpassing ingevoerd voor inkomensvervangende en bijstandsuitkeringen. Sindsdien beslist de regering om de twee jaar hoeveel middelen hiervoor worden vrijgemaakt en hoe deze zullen aangewend worden. In principe baseert ze zich voor de toewijzing op een gezamenlijk advies dat de Nationale Arbeidsraad (NAR), de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) en het Algemeen Beheerscomité voor het Sociaal Statuut der Zelfstandigen (ABC) hieromtrent voorafgaandelijk formuleren. Ontbreekt dergelijk advies, dan moet de regering een voorstel uitbrengen waarover nadien het advies van de CRB en het ABC wordt gevraagd.

2.4.1 Welvaartsenveloppe 2021-2022

In april bracht het Comité een advies uitgebracht over een voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppe 2021-2022 voor het sociaal statuut der zelfstandigen. De middelen die het zelfstandigenstelsel voor die beide jaren in het kader van deze enveloppe ter beschikking kreeg, bedroegen respectievelijk ca. 51,1 miljoen EUR en 96,1 miljoen EUR.

In zijn advies herinnerde het Comité eraan dat de verdelingskeuzes in de werknemersregeling een impact hebben op de toewijzing van de enveloppe voor het zelfstandigenstelsel :

- het bedrag van het minimumpensioen voor zelfstandigen is gelinkt aan dat voor werknemers.
- in het zelfstandigenstelsel leeft er de expliciete wens om voor de vervangingsuitkeringen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering een bedrag te hanteren dat minstens even hoog is als het bedrag van de minimumuitkeringen voor regelmatige werknemers in diezelfde tak.

Het akkoord dat op 19 april gesloten werd voor de besteding van de welvaartsenveloppe in de werknemersregeling beperkte dan ook sterk de vrijheidsgraden voor de besteding van de welvaartsenveloppe in het zelfstandigenstelsel. De keuze om prioritair in te zetten op een verhoging van de minima voor gepensioneerde en arbeidsongeschikte werknemers, liet in de pensioen- en ziekte- en invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen weinig marge om ook andere dan deze uitkeringen te laten mee-evolueren met de welvaart. Hierdoor restte er onvoldoende budgettaire ruimte om in het zelfstandigenstelsel:

- de accenten te kunnen leggen die het ABC wenselijk of noodzakelijk acht;
- een aantal aanpassingen¹¹ te realiseren die klassiek in beide stelsels op eenzelfde manier worden geïmplementeerd.

In mei werd een reeks ontwerp teksten die de door het ABC voorgestelde verdeling van de welvaartsenveloppe 2021-2022 volledig ten uitvoer legden, voor advies aan het ABC voorgelegd. Het Comité bracht een gunstig advies uit.

Advies 2021/10: Welvaartsaanpassingen 2021-2022

Advies 2021/12: Verhoging van sommige uitkeringen voor zelfstandigen in het kader van het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing

2.5 Globaal Financieel Beheer van de zelfstandigen

Het Comité staat mee in voor het financieel beheer van het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit kader brengt het Comité regelmatig een verslag uit over het Globaal Beheer (zie 2.5.1). Naast deze gebruikelijke verslagen heeft het Comité in 2021 tevens adviezen uitgebracht over de alternatieve financiering 'geneeskundige verzorging' (zie 2.5.2) en de evenwichtsdotaties (zie 2.5.3). Deze

¹¹ Verhoging van het berekeningsplafond voor de nieuwe pensioenen, pensioencohorten, verhoging van de welvaartspremie, vermindering van het verschil tussen minimumpensioen en overlevingspensioen, inhaalpremie voor langdurig zieken.

werkzaamheden gebeurden los van de monitoring van de financiële impact van de coronacrisis op het Globaal Financieel Beheer (zie 2.1.5).

2.5.1 Begroting

De grote impact van de coronacrisis op het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen heeft het Comité in 2021 aangezet tot een striktere opvolging van de financiële en budgettaire situatie van het sociaal statuut. Zo heeft het Comité 4 begrotingsverslagen uitgebracht.

In deze verslagen merkte het Comité op dat het sociaal statuut voor het eerst sinds de hervorming van de financiering van de sociale zekerheid in 2017 de verschillende begrotingsjaren een negatief geconsolideerd resultaat vertoonde. Voor de jaren 2020 en 2021 merkte het Comité op dat de geraamde tekorten bijna volledig zijn toe te schrijven aan de budgettaire impact van de coronacrisis op het stelsel. Deze tekorten worden gecompenseerd door de toekenning van een evenwichtsdotatie (zie ook 2.5.3). Voor de jaren 2022-2026 wees het Comité erop dat het Globaal Financieel Beheer nog financiële gevolgen zal ondervinden van de coronacrisis en riep het op tot budgettaire behoedzaamheid voor de komende periode.

In zijn verschillende begrotingsverslagen formuleerde het Comité een aantal opmerkingen :

- Het vestigde de aandacht op de opeenvolgende besparingsoperaties die aan de federale administraties worden opgelegd en op de gevolgen ervan voor de goede werking van het RSVZ.
- Het bracht in herinnering dat er nog geen financiële stroom tot stand werd gebracht om een deel van de fiscale opbrengsten uit de deeleconomie over te maken aan het sociaal statuut.
- Het onderstreepte dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen gedwongen is om een deel van de financiële reserves te beleggen in obligaties van de federale staat. De negatieve rentevoeten die sinds juni 2020 van toepassing zijn op de lineaire obligaties (OLO) met een looptijd van 10 jaar en de nieuwe effectentaks die sinds februari 2021 van toepassing is, verminderen de netto-opbrengst van deze beleggingen.
- Het sprak zijn bezorgdheid uit over de stijgende evolutie in de pensioenuitgaven en benadrukte dat het van belang is om nieuwe maatregelen ter zake te nemen met de nodige aandacht voor de budgettaire implicaties ervan en de financiële draagkracht van elk van de globale beheren.
- Het merkte op dat de integratie van de bijkomende alternatieve financiering 'tax shift' in het basisbedrag van de alternatieve financiering was uitgesteld omwille van de budgettaire impact van de coronacrisis en dat de nieuwe timing van deze integratie nog niet bekend was (zie ook 2.1.6).
- Het merkte tevens op dat in de huidige stand van de wetgeving de coronacrisis ongewenste neveneffecten had op het bedrag van de beperkte tussenkomst voor de geneeskundige verzorging. In de zomer van 2021 heeft het Comité dus in een aanvullend advies voorstellen geformuleerd om deze problematiek op te lossen (zie 2.1.6).

- Het onderstreepte zijn bezorgdheid over het voornemen van de federale regering om een reeks nieuwe beleidsmaatregelen¹² te financieren via de evenwichtsdotatie. Voor het Comité was de toekenning van een evenwichtsdotatie in het sociaal statuut uitsluitend van tijdelijke aard en zou het Algemeen Financieel Beheer na de crisis evolueren naar een begroting in evenwicht. In dat geval zouden de voorgestelde beleidsmaatregelen niet gefinancierd worden door een evenwichtsdotatie, maar door de zorgvuldig opgebouwde reserves van het stelsel (zie 2.5.3).

Verslag 2021/01: Tweede actualisatie van de begroting 2020 – Definitief begrotingsontwerp 2021

Verslag 2021/02: Voorstel van begrotingscontrole 2021

Verslag 2021/03: Actualisatie 2021 - Voorafbeelding van de begroting 2022 - Meerjarenramingen 2023-2026

Verslag 2021/04: Tweede begrotingscontrole 2021 – Definitief begrotingsontwerp 2022

2.5.2 Alternatieve financiering van de geneeskundige verzorging

De sector geneeskundige verzorging wordt gefinancierd met behulp van de eigen ontvangsten van het RIZIV en met een beperkte financiële tussenkomst vanuit de globale beheren. Het verschil tussen deze ontvangsten enerzijds en de behoeften van de sector geneeskundige verzorging anderzijds wordt gedekt door een saldofinanciering (§ 1 quater¹³). De globale beheren voorzien in die saldofinanciering maar zij ontvangen hiervoor een gelijk bedrag aan alternatieve financiering, voortkomende uit btw-opbrengsten.

In februari en december bracht het Comité positieve adviezen uit over ontwerpen van koninklijk besluit die voor 2021 en 2022 de bedragen vastlegden van deze saldofinanciering.

Advies 2021/06: Bedrag van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging in 2021

Advies 2021/25: Bedrag van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging in 2022

2.5.3 Evenwichtsdotaties

In september en december bracht het Comité positieve adviezen uit over ontwerpen van koninklijk besluit die de bedragen van de evenwichtsdotatie vastlegden voor de jaren 2020, 2021 en 2022.

In zijn advies van december herinnerde het Comité eraan dat de evenwichtsdotatie dient om de begrotingstekorten in het Globaal Financieel Beheer te compenseren, niet om structureel nieuwe beleidsmaatregelen te financieren. Het gaf daarnaast te kennen dat het de toekenning van de

¹² Namelijk de verhoging van de moederschapsuitkering (zie 2.10.3) en de vlottere toegang tot het minimumpensioen voor een welbepaalde groep meewerkende echtgenoten (zie 2.9.1).

evenwichtsdotatie in het sociaal statuut als een tijdelijk gegeven beschouwt omdat de bedragen ervan voor de beschouwde jaren overeenstemmen met de budgettaire impact van de coronacrisis. In de mate dat het sociaal statuut na de crisis opnieuw naar een begroting in evenwicht evolueert zullen maatregelen waarvoor men geen structurele financiering voorziet, ten laste komen van door het stelsel opgebouwde reserves. Het Comité benadrukte dat deze reserves alleen maar kunnen worden aangewend voor maatregelen die i) beantwoorden aan de prioriteiten van de zelfstandigen en die ii) werden genomen in overleg met het ABC.

Advies 2021/17: Bedragen van de evenwichtsdotaties 2020 en 2021

Advies 2021/26: Bedragen van de evenwichtsdotaties 2021 en 2022

2.6 Sociale bijdragen

2.6.1 Afschaffing van de verminderingdrempels

Eind oktober bracht het Comité een advies uit over een ontwerp van koninklijk besluit dat de verminderingdrempels voor de berekening van de voorlopige bijdragen zou afschaffen. De afschaffing moest ertoe leiden dat een verlaging van voorlopige bijdragen niet langer meer zou gebeuren aan de hand van vooraf gedefinieerde grensbedragen, maar op basis van de werkelijke inkomsten die een zelfstandige voor een bepaalde periode verwacht te genereren.

Het Comité bracht een positief advies uit over dit voorstel. In zijn evaluatieverslag van 2020 had het reeds geadviseerd om de verminderingdrempels af te schaffen. Het systeem vormde in de praktijk een administratieve hinderpaal voor zelfstandigen om gebruik te maken van de mogelijkheid tot vermindering van voorlopige bijdragen. Bovendien meende het Comité dat de afschaffing geen negatieve impact zou hebben op de ontvangsten van het Globaal Financieel Beheer van de Zelfstandigen. De mogelijkheid tot een soepele aanpassing van de voorlopige zou bijdragen zou zelfs tot de verbetering van het inningspercentage van de bijdragen moeten leiden.

Tot slot maakte het Comité van de gelegenheid gebruik om in dit advies twee andere voorstellen uit zijn vroegere evaluatieverslag in herinnering te brengen, namelijk:

- de procedure voor het aanvragen van een vermindering van de voorlopige bijdragen vereenvoudigen door niet langer meer van de zelfstandige te verlangen dat hij zijn inkomensdaling staaft met bewijsstukken;
- de berekening van de verhogingen in het kader van artikel 11bis tot maximaal 31 december van het jaar N+1 beperken.

Advies 2021/21: Afschaffing tussendrempels voor de vermindering van de voorlopige bijdragen

2.7 Sociale fraude

2.7.1 Strategisch plan voor sociale fraudebestrijding 2022-2025

Aan het ABC werd eind mei vanuit de SIOD een vragenlijst voorgelegd ter voorbereiding van het Strategisch Plan Socialefraudebestrijding 2022-2025.

In zijn advies 2021/14 nam het Comité kennis van de vragenlijst. Het gaf aan de inspanningen die vanuit de SIOD worden geleverd om de stakeholders te betrekken bij de opmaak van het Strategisch Plan te waarderen maar benadrukte ook dat een voldoende ruim tijdspad essentieel is voor een grondige bevraging en raadpleging van de sociale partners.

Voor de bespreking van de vragenlijst deed het Comité een beroep op de expertise van de dienst Eerlijke Concurrentie (ECL) van het RSVZ en kon het zich voor de verschillende topics vinden in de analyses die de dienst ter zake reeds had gemaakt.

In navolging van de bevraging stelde de SIOD in november het ontwerp van Strategisch Plan Socialefraudebestrijding 2022-2025 voor, waarin voor een periode van 4 jaar het strategisch referentie- en beleidskader voor de strijd tegen de sociale fraude wordt vastgelegd. In dit plan werden de transversale uitdagingen, de strategische objectieven evenals de te bestrijden fraudefenomenen beschreven.

In zijn advies gaf het Comité te kennen dat het de inspanningen waardeerde die vanuit de SIOD werden geleverd om de stakeholders te betrekken bij de opmaak van het Strategisch Plan. Het Comité stelde trouwens met tevredenheid vast dat in het ontwerp van Strategisch Plan, rekening werd gehouden met de opmerkingen die het hierover in juni had geformuleerd.

Het Comité vestigde echter de aandacht op sommige elementen, namelijk:

- het belang van preventief en begeleidend optreden;
- de noodzaak om aandacht te vestigen op het feit dat inbreuken ook gepleegd kunnen worden door personen die te goeder trouw hebben gehandeld;
- het belang van het operationele aspect van de strijd tegen de sociale fraude en de noodzaak om over voldoende operationele middelen te beschikken om de verschillende doelstellingen op het gebied van de sociale fraude te verwezenlijken;
- het belang van samenwerking met verschillende actoren: de uitvoeringsinstellingen (de OISZ maar ook de private spelers), de representatieve werkgevers- en zelfstandigenorganisaties, de individuele sectororganisaties, de Europese Arbeidsautoriteit.

Advies 2021/14: SIOD-bevraging ter voorbereiding van het Strategisch Plan Socialefraudebestrijding 2022-2025

Advies 2021/23: Ontwerp van Strategisch plan voor sociale fraudebestrijding Periode 2022-2025

2.8 Arbeidsongeschiktheid, Invaliditeit en Geneeskundige verzorging

2.8.1 Afschaffing van de wachttijd en de antimisbruikbepaling

In maart nam het Comité kennis van meerdere wetsvoorstellen die de voorbije jaren in het Parlement werden ingediend met het oog op de afschaffing van:

- de wachttijd¹⁴ voor zelfstandigen bij primaire arbeidsongeschiktheid;
- de antimisbruikbepaling die maakt dat het tijdvak van arbeidsongeschiktheid voor zelfstandigen niet kan beginnen op een eerdere datum dan die waarop de arbeidsongeschiktheid door een arts is vastgesteld¹⁵.

Het Comité toonde zich geen voorstander van een volledige opheffing van de wachttijd omdat:

- deze maatregel niet tegemoet zou komen aan een nood of behoefte van zelfstandigen, voor wie een arbeidsongeschiktheid van korte duur eerder een organisatorisch probleem is dan een inkomstenprobleem;
- de budgettaire kostprijs van de maatregel en de administratieve last die de aanvraag en de toekenning van een arbeidsongeschiktheid betekenden, niet in verhouding zou staan met de beoogde doelstelling;
- het voorstander is van een zekere analogie met het werknemersstelsel, waar de onderneming ook de eerste dagen van arbeidsongeschiktheid van haar medewerkers ten laste neemt.

Het Comité toonde zich wel voorstander van de opheffing van de antimisbruikbepaling. Het verwees naar de argumenten die in het Beheerscomité van de uitkeringsverzekering¹⁶ naar voren waren geschoven, namelijk:

- de antimisbruikbepaling houdt geen rekening met de realiteit van de zelfstandigen, die met een zeker tijdsverschil hun arts kunnen raadplegen en daarbij te goeder trouw kunnen zijn;
- er is geen indicatie van frequente fraude;
- het niet in aanmerking nemen van de beoordelingsbevoegdheid van de artsen door de voorkeur te geven aan een louter administratieve datum om de aanvangsdatum van de arbeidsongeschiktheid te bepalen;
- de administratieve last van de antimisbruikbepaling voor de ziekenfondsen;
- het verschil in behandeling met de werknemers, dat niet gerechtvaardigd zou kunnen worden vanuit de eigenheid van het stelsel en dus een louter administratief verschil is.

Advies 2021/07: Arbeidsongeschiktheid: wachttijd

¹⁴ Sinds 1 juli 2019 kan de zelfstandige van wie de arbeidsongeschiktheid langer dan 7 dagen duurt, arbeidsongeschiktheidsuitkeringen genieten vanaf de eerste dag waarop de activiteit is stopgezet.

¹⁵ Deze antimisbruikbepaling was ingevoerd omdat men beschouwde dat periodes vóór het medisch getuigschrift moeilijker te controleren waren en dat zelfstandigen, in tegenstelling tot werknemers, niet verplicht waren om binnen een zeer korte termijn aangifte te doen bij een derde.

¹⁶ Advies van 16 november 2020 ter attentie van de Voorzitster van de Commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

2.9 Pensioenen

2.9.1 Pensioen van de meewerkende echtgenoten

In 2021 heeft het Comité zich tweemaal gebogen over de problematiek van een specifieke groep meewerkende echtgenoten¹⁷ die nooit voldoende pensioenvormende loopbaan jaren zullen kunnen presteren om toegang te krijgen tot een eigen minimumpensioen.

In februari heeft het Comité een eerste advies uitgebracht naar aanleiding van een wetsvoorstel dat erin voorzag dat jaren van activiteit gelegen vóór de invoering van het maxistatuut in 2005 in aanmerking zouden kunnen genomen worden voor de berekening van de loopbaanvoorwaarde, in ruil voor de betaling van een forfaitaire bijdrage. Op die manier zou de betrokken doelgroep een 2/3de loopbaan kunnen bewijzen en in aanmerking komen voor een minimumpensioen.

Het Comité erkende de problematiek, maar was van mening dat de voorgestelde oplossing niet de beste was. Een analoog systeem¹⁸ werd immers reeds in het verleden ingevoerd maar werd nagenoeg niet gebruikt. Voorts was het voor het Comité van belang dat de beoogde regeling voor de zelfstandige goed te begrijpen en laagdrempelig was en dat de kostprijs ervan eerlijk en betaalbaar was (niet enkel voor het stelsel maar ook voor de betrokken doelgroep). Het Comité stelde daarom twee alternatieve oplossingen voor, namelijk de toekenning van een pensioencomplement per loopbaanjaar of een aanpassing van de referentieperiode voor de berekening van de minimale loopbaanvoorwaarde.

Eind 2021 werd een op de tweede optie geïnspireerd voorontwerp van wet voor advies aan het Comité voorgelegd. De ontwerptekst voorzag erin dat de loopbaanvoorwaarde om het minimumpensioen te verkrijgen op een andere wijze zou worden bepaald voor deze specifieke groep meewerkende echtgenoten¹⁹. Deze groep zou in de toekomst een loopbaan moeten bewijzen die overeenstemt met ten minste twee derde van het maximaal aantal kwartalen die gelegen zijn tussen 1 januari 2003 en het einde van het kwartaal voorafgaand aan de ingang van het pensioen.

Aangezien het Comité van oordeel was dat de voorgestelde maatregel een eenvoudig te implementeren en een voor de zelfstandigen laagdrempelige oplossing vormde, bracht het een positief advies uit. Het Comité greep dit advies ook aan om erop te wijzen dat er nog andere situaties zijn waarin de toegang tot het minimumpensioen in het stelsel van de zelfstandigen wordt bemoeilijkt of verhinderd omdat welbepaalde periodes van zelfstandige activiteit niet in aanmerking worden

¹⁷ Het gaat om de meewerkende echtgenoten i) geboren tussen 1 januari 1956 en 31 mei 1968, ii) wier loopbaan niet ten minste gelijk is aan 2/3 van een volledige loopbaan en die ofwel iii) zich tijdens de periode van 1 januari 2003 tot 30 juni 2005 voor minstens één kwartaal vrijwillig onderworpen hebben aan het maxistatuut ofwel zich verplicht moesten aansluiten bij het maxistatuut op 1 juli 2005.

¹⁸ Meewerkende echtgenoten konden onder bepaalde voorwaarden, waaronder de betaling van een premie per gelijk te stellen kalenderkwartaal, de periodes van effectieve hulp als meewerkende echtgenoot die gelegen waren vóór 1 januari 2003 laten gelijkstellen met een periode van beroepsactiviteit.

¹⁹ Namelijk de meewerkende echtgenoten i) die geboren zijn tussen 1 januari 1956 en 31 mei 1968, ii) wier loopbaan niet ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan (d.w.z. 45 jaar) en iii) die ofwel zich tijdens de periode van 1 januari 2003 tot 30 juni 2005 voor minstens één kwartaal vrijwillig onderworpen hebben aan het maxistatuut ofwel zich verplicht moesten aansluiten bij het maxistatuut op 1 juli 2005.

genomen in het kader van de loopbaanvoorwaarde. Het Comité achtte het aangewezen dat de federale regering zou bekijken of en hoe men ook voor deze situaties een oplossing kan uitwerken.

Advies 2021/03: Minimumpensioen voor meewerkende echtgenoten

Advies 2021/24: Meewerkende echtgenoten: toegang tot het minimumpensioen

2.9.2 Overgangsuitkering

De overgangsuitkering wordt toegekend aan weduwen(aars) die niet voldoen aan de leeftijdsvoorwaarde om een overlevingspensioen te genieten. In november nam het ABC kennis van een voorontwerp van programmawet dat i) de toekenningsduur ervan voor zelfstandigen verlengde en ii) de uitkeringsduur voor de gerechtigden met kinderlast differentieerde in functie van de leeftijd van de kinderen.

In zijn advies formuleerde het ABC een aantal fundamentele bedenkingen bij dit voorstel:

- Het vroeg zich af of de voorgestelde wijzigingen konden gemotiveerd worden op empirische gronden en/of beantwoordden aan een reële nood.
- Het stelde zich de vraag hoe de voorgestelde maatregel paste in de ruimere pensioenhervorming die de federale regering voor ogen heeft en waarom dit initiatief werd genomen zonder dat de krijtlijnen van deze hervorming reeds formeel gekend of besproken zijn.
- Het Comité stelde vast dat het nog niet duidelijk was op welke manier de budgettaire kostprijs van de maatregel zou ondervangen worden en benadrukte dat het geenszins de bedoeling kon zijn om een nieuwe maatregel in het sociaal statuut te introduceren zonder dat het stelsel hiervoor zou kunnen rekenen op een bijkomende financiering op structurele basis.

Advies 2021/22: Aanpassing van de overgangsuitkering

2.10 Allerlei

2.10.1 Toegang tot sociale bescherming

In november 2017 werd de aftrap gegeven voor de zogenaamde "Europese pijler van sociale rechten". In dit kader werd de Europese aanbeveling met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming (nr. 2019/C 387/01) aangenomen. Van de lidstaten werd verwacht dat zij uiterlijk op 15 mei 2021 een actieplan indienden met de maatregelen die op nationaal niveau zouden moeten worden genomen in uitvoering van deze aanbeveling.

Met het oog op de opmaak van dit nationale plan heeft minister Clarinval het ABC begin maart gevraagd om een advies uit te brengen over "de wenselijke oriëntatie van de uitvoering van de in het Federaal regeerakkoord opgenomen initiatieven, teneinde deze optimaal af te stemmen op (het kader en principes van) de Europese aanbeveling, alsook over eventuele bijkomende aandachtspunten die het Comité in dit verband ziet". In het kader van deze adviesvraag was aan het ABC tevens het

eindverslag overgemaakt van een academische studie rond de toegang tot de sociale zekerheid in België.

In april heeft het Comité een advies uitgebracht waarin het zich uitsprak over de engagementen van de federale regering die expliciet betrekking hebben op de zelfstandigen en die passen binnen de ambities van de Europese aanbeveling. Voor elk van de vier dimensies van de aanbeveling (formele dekking, effectieve dekking, adequaatheid van de dekking en transparantie) heeft het Comité een aantal opmerkingen geformuleerd.

Advies 2021/08: Europese aanbeveling inzake de toegang tot sociale bescherming

2.10.2 Rouwverlof

Met de wet van 27 juni 2021 tot uitbreiding van het rouwverlof bij het overlijden van een partner of een kind en tot het flexibiliseren van de opname van het rouwverlof, werd in het zelfstandigenstelsel een systeem van rouwverlof ingevoerd. In september werd aan het ABC voor advies een ontwerp van koninklijk besluit voorgelegd dat de modaliteiten vastlegt van dit nieuwe stelsel.

Het rouwverlof zou bestaan uit een uitkering die gelijk is aan de moederschapsuitkering voor ten hoogste tien dagen onderbreking van de zelfstandige beroepsactiviteit. Er zou moeten worden voldaan aan bepaalde voorwaarden inzake onderwerping, betaling van sociale bijdragen, onderbreking van de activiteit en afwezigheid van cumulatie met een andere uitkering.

In zijn advies wees het Comité erop dat het rouwverlof voor zelfstandigen het resultaat was van een parlementair initiatief en niet beantwoordde aan een nood of vraag van de zelfstandigen. Met betrekking tot het ontwerp van koninklijk besluit dat het voor advies kreeg voorgelegd, vroeg het Comité om:

- de nodige tijd te voorzien voor de sociaalverzekeringsfondsen om het nieuwe stelsel te implementeren;
- de mogelijkheid van een uitbetaling van de uitkering in meerdere keren te onderzoeken;
- sommige meer technische elementen te verduidelijken.

Advies 2021/18: Rouwverlof voor zelfstandigen

2.10.3 Ontkoppeling van de bedragen van de moederschaps-, vaderschaps- en geboorte-uitkeringen

Tijdens het begrotingsconclaf van oktober 2021 besliste de federale regering om het bedrag van de moederschapsuitkeringen voor vrouwelijke zelfstandigen te verhogen. Omdat de bedragen van de moederschapsuitkering en van de vaderschaps- en geboorte-uitkering in het sociaal statuut gekoppeld zijn/waren, en de regering had beslist om alleen de moederschapsuitkering te verhogen, was het noodzakelijk om de bestaande koppeling op te heffen.

In een eind oktober uitgebracht advies kantte het ABC zich tegen deze loskoppeling. Het bracht in herinnering dat de koppeling van verschillende uitkeringsbedragen voortvloeide uit een bewuste

keuze om er zo voor te zorgen dat zelfstandigen eenzelfde (minimum)bescherming genieten i) als andere zelfstandigen in een vergelijkbare situatie of ii) als werknemers in eenzelfde situatie. Het Comité was voorts van mening dat het niet wenselijk was om de verschillende uitkeringen van de ouderschapsverzekering van de zelfstandigen op divergerende manieren te laten evolueren.

Het Comité uitte tevens een reeks bezorgdheden ten aanzien van de geplande verhoging van de moederschapsuitkering. Het Comité onderstreepte in de eerste plaats dat deze verhoging niet aan een concrete vraag van de zelfstandigen beantwoordde. Het gaf de voorkeur aan een meer beperkte verhoging van alle uitkeringen in de ouderschapsverzekering voor zelfstandigen of aan een versterking van de moederschapsrust op een andere manier. Daarnaast merkte het Comité op dat er in geen enkele structurele financiering was voorzien.

Advies 2021/20: Ontkoppeling van de bedragen van de moederschaps-, vaderschaps- en geboortekeringen

Tabel 2. Overzicht van de in 2021 door het ABC uitgebrachte adviezen

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
Uitgebracht op verzoek van de minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw			
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke crisismaatregelen overbruggingsrecht : enkele wijzigingen 	2021/01	14/01/2021	Wet van 28 februari 2021 tot wijziging van de wet van 22 december 2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen en tot wijziging van de wet van 23 maart 2020 tot wijziging van de wet van 22 december 2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen en tot invoering van tijdelijke maatregelen in het kader van COVID-19 ten gunste van zelfstandigen, BS 25/03/2021
<ul style="list-style-type: none"> Onderbrekingsvergoeding in geval van vaccinatie tegen COVID-19 	2021/02	26/01/2021	-
<ul style="list-style-type: none"> De vennootschapBSijdrage : uitstel van betaling 	2021/04	25/02/2021	Wet van 2 april 2021 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de COVID-19-pandemie, BS 13/04/2021
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke crisismaatregelen in het kader van het overbruggingsrecht: verlenging tot juni 	2021/05	25/02/2021	Koninklijk besluit van 25 maart 2021 tot wijziging van de wet van 23 maart 2020 tot wijziging van de wet van 22 december 2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen en tot invoering van tijdelijke maatregelen in het kader van COVID-19 ten gunste van zelfstandigen en van de wet van 22 december 2020 tot instelling van verschillende maatregelen ten gunste van zelfstandigen in de context van de COVID-19-crisis, BS 07/04/2021
<ul style="list-style-type: none"> Bedrag van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging voor 2021 	2021/06	25/02/2021	Koninklijk besluit van 4 juni 2021 tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2021, BS 14/06/2021
<ul style="list-style-type: none"> Europese aanbeveling inzake de toegang tot sociale bescherming 	2021/08	19/04/2021	FOD Sociale Zekerheid, Toegang tot sociale bescherming van werknemers en zelfstandigen. Belgisch actieplan, Mei 2021
<ul style="list-style-type: none"> Bijkomende financieringBSron voor de sector geneeskundige verzorging van het RIZV 	2021/09	23/04/2021	Programmawet van 21 juni 2021, BS 29/06/2021
<ul style="list-style-type: none"> Welvaartsaanpassingen 2021-2022 	2021/10	30/04/2021	-
<ul style="list-style-type: none"> Verlenging van de tijdelijke crisismaatregelen in het kader van het overbruggingsrecht 	2021/11	27/05/2021	Wet van 18 juli 2021 houdende tijdelijke ondersteunings- maatregelen ten gevolge van de COVID-19-pandemie, BS 29/07/2021
<ul style="list-style-type: none"> Verhoging van sommige uitkeringen voor zelfstandigen in het kader van het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing 	2021/12	27/05/2021	Wet van 18 juli 2021 houdende tijdelijke ondersteunings- maatregelen ten gevolge van de COVID-19-pandemie, BS 29/07/2021 Koninklijk besluit van 6 augustus 2021 tot wijziging van artikel 7 van het koninklijk besluit van 9 april 2007 tot verhoging van sommige

			<p>pensioenen en tot toekenning van een welvaartBsonus aan sommige pensioengerechtigden, BS 23/08/2021</p> <p>Koninklijk besluit van 6 augustus 2021 tot aanpassing aan de welvaart van bepaalde uitkeringen in de regeling voor werknemers, BS 23/08/2021</p> <p>Koninklijk besluit van 14 augustus 2021 tot wijziging van artikel 4 van het koninklijk besluit van 15 september 2020 houdende toekenning, ingevolge de COVID-19-pandemie, van een aanvullende crisisuitkering aan sommige arbeidsongeschikt erkende zelfstandigen en meewerkende echtgenoten, BS 25/08/2021</p> <p>Koninklijk besluit van 14 augustus 2021 tot wijziging van artikel 7 van het koninklijk besluit van 23 maart 2019 tot invoering van de toekenningsvoorwaarden van een uitkering voor pleegouderverlof ten gunste van de zelfstandigen, BS 26/08/2021</p> <p>Koninklijk besluit van 14 augustus 2021 tot wijziging van artikel 7 van het koninklijk besluit van 20 december 2006 tot invoering van de toekenningsvoorwaarden van een adoptie-uitkering ten gunste van de zelfstandigen, BS 26/08/2021</p> <p>Koninklijk besluit van 14 augustus 2021 tot verhoging van bepaalde sociale uitkeringen voor zelfstandigen in uitvoering van de artikelen 5 en 6 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact, BS 31/08/2021</p> <p>Koninklijk besluit van 14 augustus 2021 tot verhoging van bepaalde sociale uitkeringen voor zelfstandigen in uitvoering van de artikelen 5 en 6 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact, BS 31/08/2021</p> <p>Koninklijk besluit van 14 augustus 2021 tot aanpassing aan de welvaart van bepaalde pensioenen in de regeling voor zelfstandigen, BS 15/09/2021</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige premie voor bepaalde begunstigden van het crisisoverbruggingsrecht 	2021/13	11/06/2021	Wet van 18 juli 2021 houdende tijdelijke ondersteunings- maatregelen ten gevolge van de COVID-19-pandemie, BS 29/07/2021
<ul style="list-style-type: none"> • Verlenging van het crisisoverbruggingsrecht 'corona' en invoering van een crisisoverbruggingsrecht voor de zelfstandigen die het slachtoffer zijn geworden van de overstromingen van juli 2021 	2021/16	07/09/2021	Koninklijk besluit van 7 november 2021 tot wijziging van de wet van 23 maart 2020 tot wijziging van de wet van 22 december 2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen en tot invoering van tijdelijke maatregelen in het kader van COVID-19 ten gunste van zelfstandigen, M.B. 25/11/2021
<ul style="list-style-type: none"> • Bedragen van de evenwichtsdotatie 2020 en 2021 	2021/17	08/09/2021	Koninklijk besluit van 19 oktober 2021 tot vaststelling van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2021, BS 28/10/2021

			Koninklijk besluit van 19 oktober 2021 tot vaststelling van het definitieve bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2020 door de wijziging van het koninklijk besluit van 14 januari 2021 tot vaststelling van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2020, BS 28/10/2021
<ul style="list-style-type: none"> Stelsel van rouwverlof voor zelfstandigen 	2021/18	10/09/2021	Koninklijk besluit van 20 december 2021 houdende toekenning van een uitkering ten voordele van de zelfstandige die zijn beroepsactiviteit tijdelijk onderbreekt naar aanleiding van het overlijden van een familielid, BS 31/12/2021
<ul style="list-style-type: none"> Voorschot op de beheerskosten van de sociaalverzekeringsfondsen 	2021/19	15/10/2021	
<ul style="list-style-type: none"> Loskoppeling van de bedragen van de moederschaps-, vaderschaps- en geboorte-uitkeringen 	2021/20	26/10/2021	Programmawet van 27 december 2021, BS 31/12/2021 Koninklijk besluit van 21 januari 2022 tot vervanging van artikel 94 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten, BS 04/02/2022
<ul style="list-style-type: none"> Afschaffing tussendrempels voor de vermindering van de voorlopige bijdragen 	2021/21	29/10/2021	Koninklijk besluit van 23 december 2021 houdende wijziging, wat de voorlopige bijdragen betreft, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, BS 18/01/2022
<ul style="list-style-type: none"> Aanpassing van de overgangsuitkering 	2021/22	16/11/2021	Programmawet van 27 december 2021, BS 31/12/2021
<ul style="list-style-type: none"> Meewerkende echtgenoten: toegang tot het minimumpensioen 	2021/24	08/12/2021	-
<ul style="list-style-type: none"> Bedrag van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging voor 2022 	2021/25	16/12/2021	Koninklijk besluit van 13 februari 2022 tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2022, BS 24/02/2022
<ul style="list-style-type: none"> Bedragen van de evenwichtsdotatie 2021 en 2022 	2021/26	16/12/2021	Koninklijk besluit van 28 februari 2022 tot wijziging van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2021 door de wijziging van het koninklijk besluit van 10 oktober 2021 tot vaststelling van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2021, BS 10/03/2022 Koninklijk besluit van 28 februari 2022 tot vaststelling van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2022, BS 10/03/2022

<ul style="list-style-type: none"> • Verplichte vaccinatie tegen COVID-19: Zelfstandige gezondheidszorgbeoefenaars 	2021/27	23/12/2021	-
---	---------	------------	---

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
Uitgebracht op eigen initiatief			
<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsongeschiktheid : wachttijd 	2021/07	19/04/2021	Wet van 20 juni 2021 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten, opdat de arbeidsongeschiktheidsregeling kan ingaan vanaf de daadwerkelijke stopzetting van de activiteit wegens arbeidsongeschiktheid, SB 14/07/2021
<ul style="list-style-type: none"> • Alternatieve financiering 2022 en financiering geneeskundige verzorging 2022 - 2023 	2021/15	20/07/2021	Programmawet van 27 december 2021, SB 31/12/2021
Uitgebracht op vraag van de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van de Kamer van volksvertegenwoordigers			
<ul style="list-style-type: none"> • Minimumpensioen voor meewerkende echtgenoten 	2021/03	18/02/2021	-
Uitgebracht op vraag van de SIOD			
<ul style="list-style-type: none"> • SIOD-bevraging ter voorbereiding van het Strategisch Plan Socialefraudebestrijding 2022-2025 	2021/14	23/06/2021	-
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerp van Strategisch plan voor sociale fraudebestrijding Periode 2022-2025 	2021/23	17/11/2021	-

Tabel 3. Overzicht van de in 2020 door het ABC uitgebrachte verslagen

Verslag	Nr.	Datum
In toepassing van artikel 111, §2 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen (begroting en meerjarenramingen)		
<ul style="list-style-type: none"> • Tweede actualisatie van de begroting 2020 – Definitief begrotingsontwerp 2021 	2021/01	15/01/2021
<ul style="list-style-type: none"> • Voorstel van begrotingscontrole 2021 	2021/02	30/03/2021
<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie 2021 - Voorafbeelding van de begroting 2022 - Meerjarenramingen 2023-2026 	2021/03	20/07/2021
<ul style="list-style-type: none"> • Tweede begrotingscontrole 2021 – Definitief begrotingsontwerp 2022 	2021/24	16/12/2021

